Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

z 13. júna 2013 *

„Odvolanie — Štátna regionálna pomoc — Pomoc v prospech hotelového priemyslu na Sardínii — Nová pomoc — Zmena existujúcej schémy pomoci — Rozhodnutie o zmene — Možnosť prijať také rozhodnutie — Nariadenie (ES) č. 659/1999 — Článok 4 ods. 5, článok 7 ods. 6, článok 10 ods. 1, článok 13 ods. 2, článok 16 a článok 20 ods. 1 — Stimulačný účinok pomoci — Ochrana legitímnej dôvery“

V spojených veciach C-630/11 P až C-633/11 P,

ktorých predmetom sú odvolania podľa článku 56 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie, podané 21. novembra 2011 (C-630/11 P) a 30. novembra 2011 (C-631/11 P až C-633/11 P),

HGA srl, so sídlom v Golfo Aranci (Taliansko),

Gimar srl, so sídlom v Sassari (Taliansko),

Coghene Costruzioni srl, so sídlom v Alghere (Taliansko),

Camping Pini e Mare di Cogoni Franco & C. Sas, so sídlom v Quartu Sant'Elena (Taliansko),

Immobiliare 92 srl, so sídlom v Arzachene (Taliansko),

Gardena srl, so sídlom v Santa Teresa di Gallura (Taliansko),

Hotel Stella 2000 srl, so sídlom v Olbii (Taliansko),

Vadis srl, so sídlom vo Valledorii (Taliansko),

Macpep srl, so sídlom v Sorse (Taliansko),

San Marco srl, so sídlom v Alghere,

Due lune SpA, so sídlom v Miláne (Taliansko),

Hotel Mistral di Bruno Madeddu & C. Sas, so sídlom v Alghere,

L'Esagono di Mario Azara & C. Snc, so sídlom v San Teodore (Taliansko),

Le Buganville srl, predtým Le Buganville di Cogoni Giuseppe & C. Snc, so sídlom vo Villasimiuse (Taliansko),

* Jazyk konania: taliančina.

Le Dune srl, predtým Le Dune di Stefanelli Vincenzo & C. Snc, so sídlom v Arbuse (Taliansko) (C-630/11 P),

v zastúpení: G. Dore, F. Ciulli a A. Vinci, avvocati,

Regione autonoma della Sardegna, v zastúpení: A. Fantozzi a G. Mameli, avvocati (C-631/11 P),

Timsas srl, so sídlom v Arezzi (Taliansko), v zastúpení: D. Dodaro a S. Pinna, avvocati (C-632/11 P),

Grand Hotel Abi d'Oru SpA, so sídlom v Olbii, v zastúpení: D. Dodaro a R. Masuri, avvocati (C-633/11 P),

odvolateľky,

ďalší účastník konania:

Európska komisia, v zastúpení: D. Grespan, C. Urraca Caviedes a G. Conte, splnomocnení zástupcovia, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

žalovaná v prvostupňovom konaní,

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predsedníčka druhej komory R. Silva de Lapuerta, sudcovia G. Arestis, J.-C. Bonichot, A. Arabadžiev (spravodajca) a J. L. da Cruz Vilaça,

generálny advokát: Y. Bot,

tajomník: A. Impellizzeri, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 28. februára 2013,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 21. marca 2013,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Spoločnosti HGA srl, Gimar srl, Coghene Costruzioni srl, Camping Pini e Mare di Cogoni Franco & C. Sas, Immobiliare 92 srl, Gardena srl, Hotel Stella 2000 srl, Vadis srl, Macpep srl, San Marco srl, Due lune SpA, Hotel Mistral di Bruno Madeddu & C. Sas, L'Esagono di Mario Azara & C. Snc, Le Buganville srl, Le Dune srl (ďalej spolu len „HGA"), Regione autonoma della Sardegna, Timsas srl (ďalej len „Timsas") a Grand Hotel Abi d'Oru SpA (ďalej len „Grand Hotel Abi d'Oru") sa podanými odvolaniami domáhajú zrušenia rozsudku Všeobecného súdu Európskej únie z 20. septembra 2011, Regione autonoma della Sardegna a i./Komisia (T-394/08, T-408/08, T-453/08 a T-454/08, Zb. s. II-6255, ďalej len „napadnutý rozsudok"), ktorým Všeobecný súd zamietol ich žaloby o neplatnosť rozhodnutia Komisie 2008/854/ES z 2. júla 2008 o schéme štátnej pomoci „regionálny zákon č. 9 z roku 1998 – zneužitie pomoci N 272/98" C 1/04 (ex NN 158/03 a CP 15/2003) (Ú. v. EÚ L 302, s. 9), ktorým bola za nezlučiteľnú so spoločným trhom vyhlásená pomoc poskytnutá protiprávne zo strany Regione autonoma della Sardegna na počiatočné investície do hotelového priemyslu na Sardínii a bolo nariadené vymáhanie tejto pomoci od jej príjemcov (ďalej len „sporné rozhodnutie").

Právny rámec

Nariadenie (ES) č. 659/1999

2 Podľa článku 1 písm. c) nariadenia Rady (ES) č. 659/1999 z 22. marca 1999 ustanovujúceho podrobné pravidlá na uplatňovanie článku [108 ZFEÚ] (Ú. v. ES L 83, s. 1; Mim. vyd. 08/001, s. 339) „nová pomoc“ znamená „všetku pomoc, to znamená schémy pomoci a individuálnu pomoc, ktorá nie je existujúcou pomocou vrátane úprav existujúcej pomoci“.

3 Podľa článku 1 písm. g) tohto nariadenia „nesprávne uplatnená pomoc“ znamená „pomoc uplatnenú príjemcom v rozpore s rozhodnutím [o schválení]“.

4 Článok 4 ods. 5, ktorý sa nachádza v kapitole II uvedeného nariadenia, nazvanej „Postup týkajúci sa oznamovanej pomoci“, stanovuje:

„Rozhodnutia, na ktoré sa odvolávajú odseky 2, 3 a 4 [, vydané po predbežnom preskúmaní oznámeného opatrenia] sa vykonajú do dvoch mesiacov. Toto obdobie začína v deň nasledujúci po doručení úplného oznámenia. …“

5 Článok 7, nazvaný „Rozhodnutia Komisie o ukončení konania vo veci formálneho zisťovania“, uvedený v tej istej kapitole II, v odseku 6 stanovuje, že Komisia „podľa možností vynaloží všetko úsilie na to, aby prijala rozhodnutie v období 18 mesiacov od začatia konania“.

6 Článok 10, ktorý sa nachádza v kapitole III nariadenia č. 659/1999 nazvanej „Konanie týkajúce sa protiprávnej pomoci“, v odseku 1 stanovuje, že keď Komisia vlastní informácie z akéhokoľvek zdroja týkajúce sa údajnej protiprávnej pomoci, „preskúma tieto informácie bez meškania“.

7 Podľa článku 13 ods. 2 tohto nariadenia v prípade možnej protiprávnej pomoci Komisia nie je viazaná lehotou stanovenou najmä v článku 4 ods. 5 a článku 7 ods. 6 uvedeného nariadenia.

8 Článok 16 toho istého nariadenia stanovuje najmä, že články 7, 10 a 13 tohto nariadenia sa uplatňujú *mutatis mutandis* v rámci konania vo veci formálneho zisťovania v prípade zneužitia pomoci.

9 Článok 20 nariadenia č. 659/1999 znie takto:

„1. Akákoľvek zainteresovaná strana môže predložiť pripomienky podľa článku 6 po rozhodnutí Komisie začať konanie vo veci formálneho zisťovania. Akákoľvek zainteresovaná strana, ktorá predložila také pripomienky a akýkoľvek príjemca individuálnej pomoci, získa kópiu rozhodnutia prijatého Komisiou podľa článku 7.

…

3. Na požiadanie akákoľvek zainteresovaná strana získa kópiu akéhokoľvek rozhodnutia podľa článkov 4 a 7, článku 10 (3) a článku 11.“

Nariadenie (ES) č. 794/2004

10 Článok 4 ods. 1 nariadenia Komisie (ES) č. 794/2004 z 21. apríla 2004, ktorým sa vykonáva nariadenie č. 659/1999 (Ú. v. EÚ L 140, s. 1; Mim. vyd. 08/004, s. 3), stanovuje, že na účely článku 1 písm. c) nariadenia č. 659/1999 zmena existujúcej pomoci znamená každú zmenu, okrem zmien čisto formálneho alebo administratívneho charakteru, ktoré nemôžu ovplyvniť posúdenie zlučiteľnosti opatrenia pomoci so spoločným trhom.

Usmernenia z roku 1998

11 Bod 4.2 oznámenia Komisie nazvaného „Usmerneni[a] o národnej regionálnej pomoci (98/C 74/06)“ (Ú. v. ES C 74, s. 9, Mim. vyd. 08/001, s. 226 ďalej len „usmernenia z roku 1998“) stanovuje najmä, že „programy pomoci musia stanoviť, že žiadosť o poskytnutie pomoci musí byť predložená skôr, než sa práce na projektoch začnú“.

12 Podľa bodu 6.1 týchto usmernení, s výnimkou prechodných ustanovení uvedených v bodoch 6.2 a 6.3 týchto usmernení, Komisia posudzuje zlučiteľnosť regionálnej pomoci so spoločným trhom na základe týchto usmernení, hneď ako sa začne uplatňovať.

Okolnosti predchádzajúce sporu a sporné rozhodnutie

13 Skutkové okolnosti, ktoré viedli k tomuto sporu, ako sú uvedené v bodoch 1 až 23 napadnutého rozsudku, možno zhrnúť takto.

14 Dňa 11. marca 1998 Regione autonoma della Sardegna prijal regionálny zákon č. 9 o stimuloch na obnovu a úpravu hotelových štruktúr a ustanoveniach, ktorými sa mení a dopĺňa regionálny zákon č. 40 zo 14. septembra 1993 (legge regionale n. 9, incentivi per la riqualificazione e l'adeguamento delle strutture alberghiere e norme modificative e integrative della legge regionale 14 settembre 1993, n. 40, *Bollettino ufficiale della Regione Autonoma della Sardegna* č. 9 z 21. marca 1998, ďalej len „zákon č. 9/1998“), ktorý nadobudol účinnosť 5. apríla 1998.

15 Článkom 2 tohto zákona bola v prospech podnikov pôsobiacich v odvetví hotelierstva, usadených na Sardínii, zavedená pomoc na počiatočné investície vo forme grantov a dotovaných pôžičiek, ako aj prevádzková pomoc na základe pravidla *de minimis* (ďalej len „počiatočná schéma pomoci“).

16 Listom zo 6. mája 1998 talianske orgány oznámili Komisii zákon č. 9/1998, pričom sa zaviazali, že ho nebudú uplatňovať skôr, než ho Komisia schváli.

17 V nadväznosti na žiadosť Komisie o doplňujúce informácie talianske orgány prostredníctvom listu z 22. júna 1998 Komisii oznámili, že vykonávacie ustanovenia týkajúce sa počiatočnej schémy pomoci budú prijaté až po schválení uvedenej schémy Komisiou.

18 V liste z 28. septembra 1998 talianske orgány Komisiu tiež informovali, že poskytnutie pomoci stanovenej zákonom č. 9/1998 sa môže vzťahovať len na projekty, ktoré musia byť realizované „neskôr“, a že táto podmienka je potvrdená vo vykonávacích ustanoveniach uvedeného zákona.

19 Rozhodnutím SG(98) D/9547 z 12. novembra 1998 dospela Komisia k záveru, že schéma pomoci „N 272/98 – Taliansko – pomoc v prospech hotelového priemyslu“, zavedená zákonom č. 9/1998, je zlučiteľná so spoločným trhom podľa článku 92 ods. 3 písm. a) ES (ďalej len „rozhodnutie o schválení“).

20 Dňa 29. apríla 1999 Assessore del Turismo, Artigianato e Commercio (poradca pre oblasť cestovného ruchu, živnosti a obchodu) Regione autonoma della Sardegna prijal dekrét č. 285, ktorým sa vykonáva zákon č. 9/1998 (*Bollettino ufficiale della Regione Autonoma della Sardegna* č. 15 z 8. mája 1999, ďalej len „dekrét č. 285/1999“).

21 Články 4 a 5 tohto dekrétu stanovili, že poskytnutá pomoc sa mala týkať projektov, ktorých realizácia sa mala začať po podaní žiadostí o pomoc, a že oprávnené náklady mali vzniknúť po podaní uvedených žiadostí. Článok 17 uvedeného dekrétu, nazvaný „Prechodné ustanovenie“, však stanovil, že v štádiu

prvého uplatnenia toho istého dekrétu sa za oprávnené považovali náklady a zásahy, ktoré boli vynaložené alebo sa uskutočnili po 5. apríli 1998, t. j. po dátume nadobudnutia účinnosti zákona č. 9/1998.

22 Dňa 27. júla 2000 Regione autonoma della Sardegna prijal uznesenie č. 33/3, ktorým bol zrušený dekrét č. 285/1999 z dôvodu jeho formálnych vád, a uznesenie č. 33/4, ktorým boli zavedené nové vykonávacie ustanovenia týkajúce sa schémy pomoci.

23 V ten istý deň Regione autonoma della Sardegna prijal takisto uznesenie č. 33/6, ktoré stanovilo, že vzhľadom na to, že uverejnenie dekrétu č. 285/1999, ktorý obsahoval ustanovenia nezlučiteľné s právnou úpravou Únie, mohlo u potenciálnych príjemcov pomoci vyvolať očakávanie, že všetky práce vykonané po 5. apríli 1998 sa považujú za oprávnené na účely schémy pomoci, bolo pri prvom uplatnení zákona č. 9/1998 potrebné zohľadniť práce vykonané po tomto dátume, pokiaľ boli predmetom žiadosti o pomoc v rámci prvej ročnej výzvy na predkladanie žiadostí.

24 Talianske orgány listom z 2. novembra 2000 informovali Komisiu o vykonávacích ustanoveniach zákona č. 9/1998 tým, že jej zaslali kópiu uznesenia č. 33/4, avšak bez toho, aby spomenuli uznesenie č. 33/6.

25 V rámci odpovede na žiadosť o informácie talianske orgány listom z 25. apríla 2001, ku ktorému bolo opäť priložené uznesenie č. 33/4, potvrdili, že uplatňovaná schéma pomoci bola v súlade s usmerneniami z roku 1998.

26 V nadväznosti na sťažnosť oznamujúcu zneužitie počiatočnej schémy pomoci Komisia 26. februára 2003 požiadala talianske orgány o doplňujúce informácie.

27 Talianske orgány vo svojej odpovedi z 22. apríla 2003 po prvýkrát spomenuli uznesenie č. 33/6.

28 Listom z 3. februára 2004 Komisia Talianskej republike oznámila svoje rozhodnutie s názvom „Pomoc C 1/04 (ex NN 158/3) – Zneužitie pomoci N 272/98 – Výzva na predloženie pripomienok podľa článku 88 ods. 2 ES“ [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. EÚ C 79, s. 4, ďalej len „rozhodnutie o začatí konania“) týkajúce sa zneužitia počiatočnej schémy pomoci. Komisia v tomto rozhodnutí spresnila, že talianske orgány si tým, že schválili poskytnutie pomoci na investičné projekty, ktorých realizácia sa začala predo dňom podania žiadosti o pomoc, nesplnili povinnosť vyplývajúcu z rozhodnutia o schválení ani podmienky uvedené v usmerneniach z roku 1998. Komisia na základe toho dospela k záveru, že mohlo dôjsť k zneužitiu počiatočnej schémy pomoci v zmysle článku 16 nariadenia č. 659/1999 a vyjadrila pochybnosti o zlučiteľnosti pomoci poskytnutej na investičné projekty, ktorých realizácia sa začala pred dátumom podania žiadosti o pomoc.

29 Komisia po tom, čo jej boli predložené pripomienky zo strany talianskych orgánov, ako aj zo strany Grand Hotel Abi d'Oru, prijala 22. novembra 2006 rozhodnutie s názvom „Štátna pomoc C 1/2004 – Regionálny zákon č. 9/98, korigendum a rozšírenie prebiehajúceho konania v prípade C 1/2004 podľa článku 88 ods. 2 ES – Výzva na predloženie pripomienok podľa článku 88 ods. 2 ES“ (Ú. v. EÚ C 32, 2007, s. 2, ďalej len „rozhodnutie o zmene“) týkajúce sa zmeny a rozšírenia konania začatého v súlade s rozhodnutím o začatí konania. V tomto rozhodnutí o zmene v časti s názvom „Dôvody zmeny a rozšírenia konania“ Komisia najmä uviedla, že uznesenie č. 33/6 nebolo v rozhodnutí o začatí konania uvedené, hoci pomoc na investičné projekty, ktorých realizácia sa začala pred dátumom podania žiadosti o pomoc, bola v 28 prípadoch poskytnutá práve na základe tohto predpisu, a nie na základe uznesenia č. 33/4, ako bolo nesprávne uvedené v rozhodnutí o začatí konania. Okrem toho Komisia uviedla, že pojem „zneužitie pomoci“ v zmysle článku 16 nariadenia č. 659/1999, na ktorý odkazuje rozhodnutie o začatí konania, sa vzťahuje na situácie, keď príjemca schválenej pomoci uplatní pomoc v rozpore s podmienkami stanovenými v rozhodnutí o poskytnutí pomoci, a nie na situácie, keď členský štát úpravou existujúcej schémy pomoci stanoví novú protiprávnu pomoc.

30 Dňa 2. júla 2008 prijala Komisia sporné rozhodnutie. V tomto rozhodnutí Komisia najmä uviedla, že uznesenie č. 33/6 zaviedlo zmeny a doplnenia do notifikovaného opatrenia, ktoré neboli zlučiteľné s podmienkami rozhodnutia o schválení. Toto uznesenie však nebolo Komisii oznámené, čo bolo v rozpore s článkom 88 ods. 3 ES a povinnosťou spolupráce, ktorú má Talianska republika podľa článku 10 ES. Komisia sa preto domnievala, že taká schéma pomoci, aká sa v skutočnosti uplatňovala, je v rozpore s rozhodnutím o schválení a pomoc na projekty, ktorých realizácia sa začala pred podaním akejkoľvek žiadosti o pomoc, teda musí byť považovaná za protiprávnu.

31 Pokiaľ ide o zlučiteľnosť predmetnej pomoci so spoločným trhom, Komisia podľa sporného rozhodnutia usúdila, že štátna pomoc poskytnutá v súlade so zákonom č. 9/1998, ktorý Talianska republika protiprávne vykonala prostredníctvom uznesenia č. 33/6, je nezlučiteľná s uvedeným trhom, pokiaľ príjemca pomoci nepodal žiadosť o pomoc na základe tejto schémy pred začatím prác týkajúcich sa počiatočného investičného projektu. Talianska republika mala v súlade s článkami 2 a 3 tohto rozhodnutia okamžite začať s účinným vymáhaním nezlučiteľnej pomoci poskytnutej na základe tejto schémy od príjemcov, pričom rozhodnutie malo byť vykonané do štyroch mesiacov odo dňa jeho oznámenia.

Napadnutý rozsudok

32 Odvolateľky podali na Všeobecný súd žaloby o neplatnosť smerujúce proti spornému rozhodnutiu. Na podporu svojich žalôb uviedli trinásť žalobných dôvodov, z ktorých tri sa týkali procesných vád a zakladali sa po prvé na porušení článku 108 ods. 2 ZFEÚ a nariadenia č. 659/199, po druhé na porušení článku 297 ods. 2 tretieho pododseku ZFEÚ a článku 20 ods. 1 nariadenia č. 659/1999 a po tretie na nedostatku odôvodnenia sporného rozhodnutia. Ďalších desať žalobných dôvodov sa týkalo vecných nedostatkov a zakladalo sa po prvé na neexistencii právneho základu rozhodnutia o zmene, po druhé na zneužití právomoci pri prijímaní tohto rozhodnutia, po tretie na tom, že v rozhodnutí o schválení nie je uvedená podmienka predchádzajúcej žiadosti, po štvrté na nesprávnom posúdení predmetnej pomoci ako protiprávnej pomoci, po piate na neuplatniteľnosti usmernení z roku 1998, po šieste na zjavne nesprávnom posúdení, pokiaľ ide o existenciu stimulačného účinku, po siedme na porušení článku 107 ods. 3 ZFEÚ, po ôsme na porušení zásady nestrannosti a zásady ochrany hospodárskej súťaže, po deviate na porušení zásady ochrany legitímnej dôvery a po desiate na porušení ustanovení týkajúcich sa pomoci *de minimis*.

33 Všeobecný súd zamietol všetky tieto žalobné dôvody.

34 Všeobecný súd najprv preskúmal právnu povahu rozhodnutia o zmene. Po tom, čo v bode 69 napadnutého rozsudku konštatoval, že predpisy upravujúce konanie v oblasti štátnej pomoci výslovne neupravujú rozhodnutie o zmene a rozšírení prebiehajúceho konania, v bodoch 71 až 73 napadnutého rozsudku rozhodol:

„71 Je však logické a navyše aj v záujme prípadných príjemcov schémy pomoci, že Komisia v prípade, ak po tom, čo prijala rozhodnutie o začatí konania vo veci formálneho zisťovania, zistí, že toto rozhodnutie sa zakladá buď na neúplných skutočnostiach, alebo na nesprávnom právnom posúdení týchto skutočností, musí mať možnosť prispôsobiť svoje stanovisko prijatím rozhodnutia o zmene. Také rozhodnutie o zmene, ktoré obsahuje novú výzvu pre dotknutých účastníkov konania, aby predložili svoje pripomienky, im umožní reagovať na zmenu v predbežnom posúdení predmetného opatrenia zo strany Komisie a uviesť v tejto súvislosti svoje stanovisko.

72 Navyše je potrebné uviesť, že Komisia sa takisto mohla najskôr rozhodnúť pre prijatie rozhodnutia o ukončení konania a následne prijať nové rozhodnutie o začatí konania vo veci formálneho zisťovania založené na jej zmenenom právnom posúdení, ktoré by v podstate malo rovnaký obsah ako rozhodnutie o zmene. V takom prípade vzhľadom na hospodárnosť konania a zásadu riadnej správy vecí verejných sa rozhodnutie o zmene zdá vhodnejšie než ukončenie konania a začatie

nového konania. V tejto súvislosti treba uviesť, že zmena predmetu konania umožnila Komisii zohľadniť na účely napadnutého rozhodnutia pripomienky, ktoré v nadväznosti na rozhodnutie o začatí konania predložila spoločnosť Grand Hotel Abi d'Oru, k čomu by nedošlo, ak by bola Komisia ukončila konanie vo veci formálneho zisťovania s cieľom začať nové konanie.

73 Pokiaľ ide o právne posúdenie takého rozhodnutia o zmene, keďže sa spája s rozhodnutím o začatí konania, aby s ním tvorilo zmenené rozhodnutie o začatí konania, je potrebné sa domnievať, že s ním má spoločnú právnu povahu. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že jediným cieľom oznámenia o začatí konania vo veci formálneho zisťovania je získať od dotknutých osôb všetky informácie, ktoré majú pomôcť Komisii v rámci jej budúceho postupu (rozsudok Súdneho dvora z 12. júla 1973, Komisia/Nemecko, 70/72, Zb. s. 813, bod 19; rozsudok Súdu prvého stupňa z 22. októbra 1996, Skibsværftsforeningen a i./Komisia, T-266/94, Zb. s. II-1399, bod 256).“

35 Po druhé Všeobecný súd preskúmal výhrady založené na nedodržaní lehoty stanovenej v nariadení č. 659/99. Najprv v bode 96 napadnutého rozsudku rozhodol, že článok 4 ods. 5 tohto nariadenia stanovujúci dvojmesačnú lehotu na ukončenie fázy predbežného preskúmania, ktorá začína plynúť v deň nasledujúci po doručení úplného oznámenia, nebol v tomto prípade uplatniteľný, pretože predmetná pomoc nebola oznámená Komisii. Následne, pokiaľ ide o článok 10 uvedeného nariadenia, podľa ktorého ak Komisia vlastní informácie z akéhokoľvek zdroja týkajúce sa údajnej protiprávnej pomoci, preskúma tieto informácie bez meškania, Všeobecný súd v bodoch 97 až 100 napadnutého rozsudku usúdil, že toto ustanovenie treba chápať nie ako ustanovenie, ktoré odkazuje na ukončenie fázy predbežného preskúmania, ale skôr ako ustanovenie, ktoré sa vzťahuje na začiatok predbežného preskúmania, a že v tomto prípade nebola lehota o niečo dlhšia ako jedenásť mesiacov, ktorá uplynula v období medzi prijatím sťažnosti a prijatím rozhodnutia o začatí konania, neprimeraná. Všeobecný súd v bode 101 napadnutého rozsudku napokon rozhodol, že podľa článku 13 ods. 2 a článku 16 nariadenia č. 659/1999 Komisia v prípade údajnej protiprávnej pomoci ani v prípade údajného zneužitia pomoci nie je viazaná najmä lehotou stanovenou v článku 7 ods. 6 toho istého nariadenia.

36 Po tretie Všeobecný súd zamietol žalobný dôvod založený na porušení článku 254 ods. 3 ES (teraz článok 297 ods. 2 tretí pododsek ZFEÚ) a článku 20 ods. 1 nariadenia č. 659/1999, pričom v bodoch 106 a 107 napadnutého rozsudku uviedol, že rozhodnutia, ktoré Komisia prijíma v oblasti štátnej pomoci, sú vždy určené dotknutým členským štátom, že rozhodnutie o zmene bolo adresované výlučne Talianskej republike a nie príjemcom spornej schémy a že v dôsledku toho článok 297 ods. 3 ZFEÚ nestanovuje Komisii povinnosť oznámiť spoločnosti Grand Hotel Abi d'Oru rozhodnutie o zmene.

37 Po štvrté Všeobecný súd preskúmal žalobné dôvody založené na nesprávnom posúdení pomoci ako protiprávnej pomoci, a nie ako pomoci, ktorá bola zneužitá. Všeobecný súd v tejto súvislosti v bodoch 175 a 180 napadnutého rozsudku usúdil, že pomoc priznaná na základe podstatne rozdielneho právneho základu od schémy schválenej rozhodnutím o schválení musí byť považovaná za novú pomoc v zmysle článku 1 písm. c) nariadenia č. 659/1999. Zmena vyplývajúca z uznesenia č. 33/6 však nemohla byť posúdená ako malá alebo mierna, keďže, ako vyplýva z bodu 4.2 usmernení z roku 1998, Komisia pravidelne podmieňuje schválenie regionálnej pomoci tým, že žiadosť o pomoc musí byť podaná pred začatím realizácie projektov. Táto nová pomoc mala byť navyše posúdená ako protiprávna pomoc v zmysle článku 1 písm. f) nariadenia č. 659/1999, pretože zmena schválenej schémy, ktorú Regione autonoma della Sardegna vykonal prijatím uznesenia č. 33/6, nebola oznámená Komisii.

38 Po piate Všeobecný súd preskúmal žalobný dôvod založený na zjavne nesprávnom posúdení, pokiaľ ide o existenciu stimulačného účinku. Všeobecný súd po tom, čo v bode 215 napadnutého rozsudku zdôraznil, že podmienka, podľa ktorej musí byť žiadosť o poskytnutie pomoci podaná skôr, než sa začne realizácia investičného projektu, predstavuje vzhľadom na tieto úvahy jednoduchú, relevantnú a primeranú podmienku, na základe ktorej môže Komisia predpokladať existenciu stimulačného účinku schémy pomoci, v bode 226 napadnutého rozsudku doplnil, že bolo potrebné preskúmať, či

žalobkyne v konaní na prvom stupni preukázali schopnosť schémy zaručiť stimulačný účinok, aj keď žiadosť nebola podaná pred začatím realizácie investičného projektu. Všeobecný súd následne v bode 227 napadnutého rozsudku zamietol ako irelevantné tvrdenia žalobkýň v konaní na prvom stupni týkajúce sa osobitnej situácie alebo konania príjemcov, pretože predmetom sporného rozhodnutia bola schéma pomoci, a nie individuálna pomoc. Všeobecný súd v bodoch 231 až 237 napadnutého rozsudku zamietol tvrdenie žalobkýň v konaní na prvom stupni, podľa ktorého samotná skutočnosť, že zákon č. 9/1998 nadobudol účinnosť, dávala podnikom istotu možnosti využiť pomoc. Všeobecný súd predovšetkým v bodoch 232 a 233 napadnutého rozsudku uviedol, že v prípade neexistencie rozhodnutia Komisie o zlučiteľnosti oznámenej pomoci samotná skutočnosť, že vnútroštátne orgány prijali právne predpisy stanovujúce zavedenie schémy pomoci, nemôže dávať možným príjemcom tejto schémy istotu, že môžu získať pomoc stanovenú v týchto predpisoch.

39 Po šieste Všeobecný súd zamietol žalobný dôvod založený na porušení zásady nestrannosti a zásady ochrany hospodárskej súťaže, pričom v bode 255 napadnutého rozsudku uviedol, že desať podnikov, na ktoré poukázali žalobkyne v konaní na prvom stupni a ktoré predložili žiadosť o pomoc v rámci postupu stanoveného dekrétom č. 285/1999, ktorý bol neskôr zrušený, sa nenachádzalo v porovnateľnej situácii, akou je situácia žalobkýň v konaní na prvom stupni, pretože tieto žalobkyne nepodali pred začatím prác týkajúcich sa ich investičných projektov nijakú žiadosť o pomoc, zatiaľ čo desať predmetných podnikov skutočne podalo také žiadosti, i keď na základe vykonávacieho dekrétu, ktorý bol neskôr zrušený.

40 Napokon Všeobecný súd preskúmal žalobný dôvod založený na porušení zásady ochrany legitímnej dôvery. V tejto súvislosti v bode 274 napadnutého rozsudku najskôr pripomenul, že na legitímnu dôveru týkajúcu sa zákonnosti štátnej pomoci sa v zásade, a pokiaľ neexistujú mimoriadne okolnosti, možno odvolávať len vtedy, ak bola táto pomoc poskytnutá v súlade s postupom upraveným v článku 88 ES (teraz článok 108 ZFEÚ). Starostlivý hospodársky subjekt musí byť totiž zvyčajne schopný posúdiť, či bol tento postup dodržaný. Všeobecný súd ďalej v bode 275 napadnutého rozsudku uviedol, že príjemcovia spornej pomoci sa v zásade nemohli dovolávať legitímnej dôvery v zákonnosť uvedenej pomoci, keďže v rozhodnutí o schválení bolo zreteľne uvedené, že schválenie Komisiou sa týka iba pomoci na projekty, ktorých realizácia sa začala po podaní žiadosti o pomoc. Napokon Všeobecný súd usúdil, že okolnosti, na ktoré v tomto prípade poukázali žalobkyne a vedľajší účastníci konania, nemožno považovať za okolnosti spôsobilé odôvodniť zrušenie sporného rozhodnutia. Pokiaľ ide najmä o záruky a rôzne konania vnútroštátnych orgánov, Všeobecný súd v bode 281 napadnutého rozsudku usúdil, že dotknuté subjekty môžu založiť svoju legitímnu dôveru iba na zárukách príslušných orgánov Únie.

Návrhy účastníkov konania a konanie pred Súdnym dvorom

41 Odvolateľky svojimi odvolaniami navrhujú, aby Súdny dvor:

— zrušil napadnutý rozsudok,

— zrušil sporné rozhodnutie a

— uložil Komisii povinnosť nahradiť trovy konania (veci C-632/11 P a C-633/11 P).

42 Komisia navrhuje, aby Súdny dvor zamietol odvolania a uložil odvolateľkám povinnosť nahradiť trovy konania.

43 Uznesením predsedu Súdneho dvora z 29. marca 2012 boli veci C-630/11 P až C-633/11 P spojené na účely písomnej a ústnej časti konania, ako aj vyhlásenia rozsudku.

O odvolaniach

44 Na podporu svojich odvolaní odvolateľky uvádzajú sedem odvolacích dôvodov týkajúcich sa po prvé protiprávnosti rozhodnutia o zmene, po druhé porušenia článku 297 ZFEÚ a článku 20 ods. 1 nariadenia č. 659/1999, po tretie nedodržania lehôt stanovených v nariadení č. 659/1999, po štvrté nesprávneho posúdenia pomoci ako novej a protiprávnej pomoci, po piate zjavne nesprávneho posúdenia, pokiaľ ide o existenciu stimulačného účinku predmetnej pomoci, po šieste porušenia zásady nestrannosti, ako aj zásady ochrany hospodárskej súťaže a po siedme porušenia zásady ochrany legitímnej dôvery.

O odvolacom dôvode založenom na protiprávnosti rozhodnutia o zmene

Argumentácia účastníkov konania

45 HGA Všeobecnému súdu vytýka, že v bode 71 napadnutého rozsudku rozhodol, že Komisia mohla legitímne zmeniť a rozšíriť konanie vo veci formálneho zisťovania, hoci v nariadení č. 659/99 neexistuje právny základ stanovený na tento účel. Okrem toho Všeobecný súd v rozpore s článkom 81 svojho rokovacieho poriadku neodpovedal na tvrdenie, podľa ktorého Komisia nebola oprávnená vykonať zmenu rozhodnutia o začatí konania na základe takého dokumentu, akým je uznesenie č. 33/6, ktorý už mala k dispozícii v čase začatia uvedeného konania. Na to, aby mohla byť taká zmena legitímna, mala sa zakladať na skutočnostiach, ktoré boli získané po tom, čo bolo vykonané počiatočné posúdenie predmetnej pomoci.

46 Komisia sa domnieva, že tento odvolací dôvod je neprípustný, keďže odvolateľky vyzývajú Súdny dvor, aby vykonal nové vecné preskúmanie tvrdení, ktoré boli uvedené v konaní na prvom stupni. Tento odvolací dôvod je v každom prípade nedôvodný.

Posúdenie Súdnym dvorom

47 Pokiaľ účastník konania napadne výklad alebo uplatnenie práva Únie Všeobecným súdom, v priebehu odvolacieho konania možno opätovne rozobrať právne otázky preskúmané v prvostupňovom konaní. Ak by totiž účastník konania nemohol založiť svoje odvolanie na dôvodoch a tvrdeniach už použitých pred Všeobecným súdom, odvolacie konanie by bolo sčasti zbavené svojho významu (pozri najmä rozsudok z 9. júna 2011, Diputación Foral de Vizcaya a i./Komisia, C-465/09 P až C-470/09 P, bod 79).

48 HGA v prejednávanom prípade uviedla právne tvrdenia, ktorými konkrétnym spôsobom kritizuje body 69 až 72 napadnutého rozsudku, a to v rozsahu, v akom Všeobecný súd nesprávne rozhodol, že Komisia mohla legitímne prijať rozhodnutie o zmene.

49 V dôsledku toho musí byť námietka neprípustnosti vznesená Komisiou zamietnutá.

50 Pokiaľ ide o vecnú stránku, po prvé je nepochybne pravda, tak ako tvrdí HGA a uvádza Všeobecný súd v bode 69 napadnutého rozsudku, že predpisy upravujúce konanie v oblasti štátnej pomoci výslovne neupravujú možnosť prijať rozhodnutie o zmene a rozšírení prebiehajúceho konania.

51 Toto konštatovanie však nemôže viesť k tomu, že sa Komisii zakáže vykonať zmenu alebo prípadne rozšírenie konania vo veci formálneho zisťovania, ak zistí, že pôvodné rozhodnutie o začatí konania sa zakladalo na neúplných skutočnostiach alebo na nesprávnom právnom posúdení týchto skutočností. Všeobecný súd v tejto súvislosti v bode 72 napadnutého rozsudku správne usúdil, že vzhľadom na

hospodárnosť konania a zásadu riadnej správy vecí verejných sa rozhodnutie o zmene zdá vhodnejšie než ukončenie konania a následné začatie nového konania, ktoré by v podstate viedlo k prijatiu rozhodnutia s rovnakým obsahom, aký má rozhodnutie o zmene.

52 Taká zmena alebo rozšírenie však nemusí poškodzovať procesné práva dotknutých účastníkov konania.

53 Všeobecný súd však v tomto prípade v bode 74 napadnutého rozsudku konštatoval, že rozhodnutie o zmene obsahovalo novú výzvu pre dotknutých účastníkov konania, aby predložili svoje pripomienky, pričom im umožnilo reagovať na takto uskutočnené zmeny.

54 Za týchto podmienok nemôže byť tvrdenie týkajúce sa neexistencie výslovného právneho základu na účely prijatia rozhodnutia o zmene úspešné.

55 Po druhé HGA Všeobecnému súdu vytýka, že neodpovedal na tvrdenie, podľa ktorého Komisia nebola oprávnená vykonať zmenu rozhodnutia o začatí konania na základe takého dokumentu, akým je uznesenie č. 33/6, ktorým už disponovala v čase začatia uvedeného konania.

56 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry povinnosť odôvodnenia, ktorá prislúcha Všeobecnému súdu v súlade s článkom 36 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie uplatniteľným na Všeobecný súd podľa článku 53 prvého odseku toho istého štatútu a článku 81 Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu, nestanovuje Všeobecnému súdu povinnosť poskytnúť odôvodnenie, ktoré by vyčerpávajúcim spôsobom rozoberalo jednotlivo všetky úvahy vyjadrené účastníkmi sporu. Odôvodnenie Všeobecného súdu teda môže byť implicitné, avšak pod podmienkou, že umožní zúčastneným osobám oboznámiť sa s dôvodmi, pre ktoré Všeobecný súd neprijal ich tvrdenia, a poskytne Súdnemu dvoru dostatok podkladov, aby mohol vykonať svoje preskúmanie (pozri najmä rozsudok zo 16. júla 2009, Komisia/Schneider Electric, C-440/07 P, Zb. s. I-6413, bod 135).

57 V tomto prípade Všeobecný súd v bode 71 napadnutého rozhodnutia uviedol, že rozhodnutie o zmene môže byť prijaté s cieľom nápravy tak neúplných skutkových okolností, ktoré boli pôvodne uvedené, ako aj nesprávneho právneho posúdenia týchto skutkových okolností. Okrem toho z bodu 74 napadnutého rozsudku vyplýva, že cieľom rozhodnutia o zmene, o ktoré ide v tomto odvolaní, bolo napraviť právne posúdenie spornej schémy nachádzajúce sa v pôvodnom rozhodnutí o začatí konania, pričom v ňom bolo spresnené, že išlo o protiprávnu schému, a nie o zneužitie schválenej schémy.

58 V osobitnom rámci konaní v oblasti štátnej pomoci je však logické, že pôvodne uplatnené právne posúdenie môže byť opravené nielen na základe zistenia skutočnosti, ktorá predtým nebola známa, ako tvrdí HGA, ale aj na základe výsledku podrobnejšej analýzy podkladov, ktorými Komisia už disponovala.

59 Z toho vyplýva, že Všeobecný súd implicitne avšak nevyhnutne umožnil odvolateľkám oboznámiť sa s dôvodmi, pre ktoré neprijal ich tvrdenia, a v dôsledku toho poskytol Súdnemu dvoru tiež dostatok podkladov, aby mohol vykonať svoje preskúmanie.

60 Odvolateľky preto nemajú dôvod žiadať zrušenie napadnutého rozsudku, ktorý je z uvedených dôvodov dostatočne odôvodnený.

61 Za týchto okolností musí byť odvolací dôvod týkajúci sa protiprávnosti rozhodnutia o zmene zamietnutý ako nedôvodný.

O odvolacom dôvode založenom na porušení článku 297 ZFEÚ a článku 20 ods. 1 nariadenia č. 659/1999

Argumentácia účastníkov konania

62 Grand Hotel Abi d'Oru v podstate tvrdí, že rozhodnutie o zmene jej malo byť oznámené, pretože tento účastník konania predložil v nadväznosti na výzvu obsiahnutú v rozhodnutí o začatí konania pripomienky týkajúce sa spornej schémy. Okrem toho odôvodnenie napadnutého rozsudku obsahuje rozpor, keďže Všeobecný súd v bodoch 71 a 72 tohto rozsudku usúdil, že rozhodnutie o zmene bolo odôvodnené potrebou chrániť záujem príjemcov, ktorí mali predložiť pripomienky, pričom v bodoch 106 a 107 toho istého rozsudku dospel k záveru, že spoločnosť Grand Hotel Abi d'Oru nemala byť považovaná za adresáta rozhodnutia o zmene. Všeobecný súd rozhodnutím, že rozhodnutie o zmene stačí oznámiť iba členským štátom, tak ako to musí byť v prípade rozhodnutia o začatí konania, porušil tiež článok 297 ods. 2 tretí pododsek ZFEÚ a článok 20 ods. 1 nariadenia č. 659/1999.

63 Komisia sa domnieva, že odôvodnenie napadnutého rozsudku neobsahuje nijaký rozpor ani právnu vadu, pretože jediným adresátom rozhodnutí, ktoré prijala Komisia v oblasti štátnej pomoci, je dotknutý členský štát. Okrem toho článok 20 ods. 1 nariadenia č. 659/1999 sa v prejednávanom prípade neuplatní.

Posúdenie Súdnym dvorom

64 Všeobecný súd v bodoch 105 až 107 napadnutého rozsudku po prvé uvádza, že v súlade s článkom 254 ods. 3 ES (teraz článok 297 ods. 2 tretí pododsek ZFEÚ) sa rozhodnutia oznamujú tomu, komu sú určené, po druhé, že rozhodnutia Komisie v oblasti štátnej pomoci sú vždy určené dotknutým členským štátom, po tretie, že rozhodnutie o zmene bolo adresované výlučne Talianskej republike, a nie príjemcom spornej schémy. Všeobecný súd tak mohol bez toho, aby sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, prijať záver, že článok 254 ods. 3 ES nestanovuje Komisii povinnosť oznámiť spoločnosti Grand Hotel Abi d'Oru rozhodnutie o zmene.

65 Okrem toho neexistuje nijaký rozpor medzi týmto záverom a záverom, ktorý sa nachádza v bodoch 71 a 72 napadnutého rozsudku, podľa ktorého rozhodnutie o zmene umožnilo dotknutým stranám reagovať na zmeny v predbežnom posúdení spornej schémy zo strany Komisie. Neoznámenie rozhodnutia o zmene dotknutým stranám im totiž nezabránilo predložiť svoje pripomienky, keďže je nesporné, že toto rozhodnutie, ktoré obsahuje výzvu pre uvedené strany, aby predložili svoje pripomienky, bolo uverejnené v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

66 Pokiaľ ide o článok 20 ods. 1 nariadenia č. 659/1999, tento článok sa v prejednávanom prípade zjavne neuplatní, tak ako uviedol Všeobecný súd v bodoch 110 a 111 napadnutého rozsudku. V súlade s týmto ustanovením totiž akákoľvek strana, ktorá predložila pripomienky v nadväznosti na rozhodnutie Komisie začať konanie vo veci formálneho zisťovania, získa kópiu rozhodnutia prijatého Komisiou „podľa článku 7" tohto nariadenia. Uvedený článok 7 sa však vzťahuje výlučne na rozhodnutia Komisie o ukončení konania vo veci formálneho zisťovania.

67 Z toho vyplýva, že rozhodnutie o zmene nemožno posúdiť ako „rozhodnutie prijaté podľa článku 7 nariadenia č. 659/1999".

68 V dôsledku toho treba vyhlásiť odvolací dôvod týkajúci sa porušenia článku 297 ZFEÚ a článku 20 ods. 1 nariadenia č. 659/1999 za nedôvodný.

O odvolacom dôvode založenom na nedodržaní lehôt stanovených nariadením č. 659/1999

Argumentácia účastníkov konania

69 Po prvé HGA Všeobecnému súdu vytýka, že v bodoch 99 až 101 napadnutého rozsudku nesprávne usúdil, že dvojmesačná lehota stanovená v článku 4 ods. 5 nariadenia č. 659/1999 sa uplatňuje výlučne na oznámenú pomoc. Keďže *ratio legis* tohto ustanovenia je zabezpečiť časový harmonogram konania, mala by sa táto lehota uplatniť tiež za predpokladu, keď bolo konanie začaté na základe sťažnosti.

70 Po druhé Všeobecný súd porušil rozsah článku 10 ods. 1 tohto nariadenia, podľa ktorého Komisii prislúcha bez meškania preskúmať informácie, ktorými disponuje. HGA sa domnieva, že toto ustanovenie sa má vykladať analogicky spolu s článkami 263 ZFEÚ a 265 ZFEÚ v tom zmysle, že Komisia má v prípade neoznámenej pomoci povinnosť začať konanie vo veci formálneho zisťovania v lehote dvoch mesiacov, ktorá začína plynúť po doručení relevantných informácií. V tomto prípade však Komisii po tom, čo jej bolo doručené uznesenie č. 33/6, trvalo deväť mesiacov, než začala konanie vo veci formálneho zisťovania, čo bolo v rozpore s článkom 10 ods. 1 nariadenia č. 659/99.

71 Po tretie článok 7 ods. 6 nariadenia č. 659/1999 bol porušený tým, že konanie vo veci formálneho zisťovania nebolo ukončené do osemnástich mesiacov, čo bolo v rozpore s tým, čo tento článok stanovuje. Článok 16 tohto nariadenia, ktorý odkazuje na uvedený článok 7, bol teda uplatniteľný, pretože konanie bolo pôvodne začaté z dôvodu zneužitia pomoci. V každom prípade bola prekročená akákoľvek primeraná lehota, keďže konanie trvalo štyri a pol roka.

72 Komisia tvrdí, že výhrada založená na porušení článku 7 ods. 6 nariadenia č. 659/1999 je neprípustná, pretože HGA nespresnila body napadnutého rozsudku, ktoré kritizuje. V každom prípade ani toto ustanovenie nariadenia č. 659/1999, ani článok 4 ods. 5 tohto nariadenia sa neuplatnia v prípade protiprávnej pomoci. Okrem toho výklad, ktorý poskytol Všeobecný súd v súvislosti s článkom 10 ods. 1 tohto nariadenia, nevychádzal z nijakého nesprávneho právneho posúdenia.

Posúdenie Súdnym dvorom

73 Námietku neprípustnosti vznesenú Komisiou proti výhrade založenej na porušení článku 7 ods. 6 nariadenia č. 659/1999 Všeobecným súdom treba zamietnuť. Právne tvrdenia, ktoré konkrétnym spôsobom podporujú túto výhradu, umožňujú identifikovať časti napadnutého rozsudku, ktoré uviedla HGA vo svojom odvolaní.

74 Pokiaľ ide o vecnú stránku, treba po prvé konštatovať, že zo znenia článku 4 ods. 5 a článku 7 ods. 6 nariadenia č. 659/1999 jednoznačne vyplýva, že sa neuplatnia v prípade oznámenej pomoci. Okrem toho článok 13 ods. 2 tohto nariadenia výslovne stanovuje, že v prípade možnej protiprávnej pomoci Komisia nie je viazaná lehotou stanovenou najmä v článku 4 ods. 5 a článku 7 ods. 6 uvedeného nariadenia.

75 Tento záver tiež vyplýva z judikatúry Súdneho dvora, podľa ktorej Komisia v prípade neoznámenia spornej schémy nepodlieha pravidlu dvojmesačnej lehoty na preskúmanie stanovenej v článku 4 ods. 5 nariadenia č. 659/1999 (rozsudok z 28. júla 2011, Diputación Foral de Vizcaya a i./Komisia, C-471/09 P až C-473/09 P, bod 129).

76 Všeobecný súd sa preto nedopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď v bodoch 96 a 101 napadnutého rozsudku rozhodol, že Komisia nebola viazaná lehotou stanovenou v článku 4 ods. 5 a článku 7 ods. 6 nariadenia č. 659/1999, pretože sporná schéma nebola oznámená.

77 Všeobecný súd sa nedopustil nesprávneho právneho posúdenia ani vtedy, keď v bode 101 napadnutého rozsudku rozhodol, že v prípade zneužitia pomoci sa článok 13 ods. 2 nariadenia č. 659/1999 uplatní *mutatis mutandis*, tak ako to vyplýva z článku 16 tohto nariadenia.

78 Pokiaľ ide o výhradu založenú na porušení článku 10 ods. 1 nariadenia č. 659/1999, treba po druhé pripomenúť, že podľa tohto ustanovenia ak Komisia vlastní informácie z akéhokoľvek zdroja týkajúce sa údajnej protiprávnej pomoci, bez meškania preskúma tieto informácie.

79 Túto požiadavku však nemožno vykladať, tak ako to navrhuje HGA, odvolávajúc sa na údajnú analógiu s ustanoveniami článkov 263 ZFEÚ a 265 ZFEÚ, v tom zmysle, že Komisii stanovuje povinnosť ukončiť svoje preskúmanie údajne protiprávnej pomoci v lehote dvoch mesiacov. V tejto súvislosti stačí odkázať na body 74 až 76 tohto rozsudku.

80 Pokiaľ ide o tvrdenie, podľa ktorého bol článok 10 ods. 1 nariadenia č. 659/1999 porušený z dôvodu, že Komisia nechala uplynúť deväť mesiacov medzi zaslaním uznesenia č. 33/6 zo strany Regione autonoma della Sardegna a rozhodnutím o začatí konania, hoci uvedený článok 10 ods. 1 Komisii stanovuje povinnosť preskúmať informácie, ktorými disponuje, bez meškania, treba uviesť, že Všeobecný súd v bode 97 napadnutého rozsudku usúdil, že článok 10 ods. 1 tohto nariadenia treba chápať nie ako ustanovenie, ktoré odkazuje na ukončenie fázy predbežného preskúmania, ale skôr ako ustanovenie, ktoré sa vzťahuje na začiatok predbežného preskúmania. Uplynutie uvedenej lehoty preto v prípade neexistencie údaja svedčiaceho o opaku neznamená, že Komisia porušila svoju povinnosť začať bez meškania so skúmaním spisu, tak ako to vyžaduje uvedený článok 10 ods. 1.

81 Treba však pripomenúť, že Komisia má v rámci konania o preskúmaní štátnej pomoci povinnosť konať v primeranej lehote a počas fázy predbežného preskúmania nie je oprávnená zotrvávať v stave nečinnosti (pozri rozsudok z 28. júla 2011, Diputación Foral de Vizcaya a i./Komisia, už citovaný, bod 129 a citovanú judikatúru).

82 Je potrebné takisto uviesť, že primeranosť lehoty konania sa posudzuje v závislosti od okolností vlastných každej veci, kam patrí aj zložitosť veci a správanie účastníkov konania (pozri v tomto zmysle rozsudok z 25. januára 2007, Sumitomo Metal Industries a Nippon Steel/Komisia, C-403/04 P a C-405/04 P, Zb. s. I-729, bod 116 a citovanú judikatúru).

83 Lehotu o trochu dlhšiu ako jedenásť mesiacov, ktorá uplynula medzi doručením sťažnosti a prijatím rozhodnutia o začatí konania, však nemožno považovať za neprimeranú za takých okolností, o aké ide v tomto prípade a pre ktoré bol navyše charakteristický časový úsek potrebný na účely poskytnutia dodatočných informácií, tak ako to Všeobecný súd správne posúdil v bode 100 napadnutého rozsudku.

84 Po tretie a v poslednom rade, pokiaľ ide o údajne neprimeranú dĺžku správneho konania ako celku, teda viac ako štyri a pol roka odo dňa rozhodnutia o začatí konania, Všeobecný súd v bode 162 napadnutého rozsudku uviedol, že hoci sa trvanie konania vo veci formálneho zisťovania mohlo v tomto prípade zdať dlhé, Komisia nebola vôbec viazaná osemnásťmesačnou lehotou stanovenou v článku 7 ods. 6 nariadenia č. 659/1999.

85 Vzhľadom na všetky uvedené úvahy musí byť odvolací dôvod týkajúci sa nedodržania lehôt stanovených v nariadení č. 659/1999 zamietnutý ako nedôvodný.

O odvolacom dôvode založenom na nesprávnom posúdení pomoci ako novej, a teda protiprávnej pomoci

Argumentácia účastníkov konania

86 HGA Všeobecnému súdu vytýka, že v bodoch 175 až 180 napadnutého rozsudku posúdil spornú schému ako novú a protiprávnu pomoc a nie ako existujúcu pomoc. Vzhľadom na to, že zákon č. 9/1998 nebránil poskytnutiu pomoci podnikom, ktoré začali s realizáciou svojich prác pred podaním žiadosti o pomoc, uznesením č. 33/6 nebola táto pomoc zmenená a *a fortiori* nebola zmenená ani podstatným spôsobom.

87 Komisia sa domnieva, že tento odvolací dôvod je neprípustný, keďže HGA vyzýva Súdny dvor, aby vykonal nové posúdenie skutkového stavu, k čomu nie je v rámci konania o odvolaní oprávnený. Uvedený odvolací dôvod je prinajmenšom neúčinný, keďže Všeobecný súd v bode 186 napadnutého rozsudku konštatoval, že ustanovenie, na základe ktorého je sporná schéma protiprávna a nezlučiteľná so spoločným trhom, sa nenachádza v zákone č. 9/1998. V každom prípade je tento odvolací dôvod nedôvodný, pretože na základe uznesenia č. 33/6 došlo k podstatnej zmene existujúcej schémy pomoci a bola tak zavedená nová protiprávna schéma pomoci.

Posúdenie Súdnym dvorom

88 Podľa ustálenej judikatúry, pokiaľ Všeobecný súd zistil alebo posúdil skutkový stav, Súdny dvor má na základe článku 256 ZFEÚ právomoc preskúmať právnu kvalifikáciu tohto skutkového stavu a právnych následkov, ktoré z neho Všeobecný súd vyvodil (pozri rozsudky zo 6. apríla 2006, General Motors/Komisia, C-551/03 P, Zb. s. I-3173, bod 51, a z 22. mája 2008, Evonik Degussa/Komisia, C-266/06 P, bod 72).

89 HGA v podstate kritizuje právne posúdenie, ktoré vykonal Všeobecný súd tým, že spornú schému považoval za novú a protiprávnu pomoc. Tento odvolací dôvod je preto neprípustný.

90 Podľa článku 1 písm. c) nariadenia č. 659/1999 nová pomoc znamená „všetku pomoc, to znamená schémy pomoci a individuálnu pomoc, ktorá nie je existujúcou pomocou vrátane úprav existujúcej pomoci“. V tejto súvislosti článok 4 ods. 1 nariadenia č. 794/2004 považuje na účely článku 1 písm. c) nariadenia č. 659/1999 za zmenu existujúcej pomoci každú zmenu, okrem zmien čisto formálneho alebo administratívneho charakteru, ktoré nemôžu ovplyvniť posúdenie zlučiteľnosti opatrenia pomoci so spoločným trhom.

91 V tomto prípade Všeobecný súd dospel v bodoch 178 a 179 napadnutého rozsudku k záveru, že zmena schémy pomoci zavedená uznesením č. 33/6 nebola malá ani mierna a v dôsledku toho musela byť sporná schéma posúdená ako nová pomoc v zmysle článku 1 písm. c) nariadenia č. 659/1999, a nie ako existujúca pomoc.

92 Tvrdenie, podľa ktorého uznesenie č. 33/6 neprinieslo zmenu schémy zavedenej zákonom č. 9/1998 alebo táto zmena nebola vôbec podstatná, a teda nie je dostatočná na posúdenie spornej pomoci ako novej pomoc, nemôže uspieť.

93 Po prvé HGA totiž nemôže tvrdiť, že prijatím uznesenia č. 33/6, ktoré povoľuje zohľadniť niektoré projekty, ktorých realizácia sa začala pred podaním žiadosti, nedošlo k zmene schémy zavedenej zákonom č. 9/1998. Jednak toto ustanovenie neobsahuje úpravu časového vzťahu medzi podaním žiadosti o pomoc a začatím prác, ako konštatoval Všeobecný súd v bode 186 napadnutého rozsudku. Jednak, ako sa uvádza v bode 5 napadnutého rozsudku, talianske orgány Komisiu informovali, že poskytnutie pomoci stanovenej týmto zákonom sa môže vzťahovať len na projekty, ktoré musia byť realizované „neskôr“, a že táto podmienka je potvrdená vo vykonávacích ustanoveniach uvedeného zákona.

94 Po druhé táto zmena nemôže byť posúdená ako čisto formálna alebo administratívna zmena v zmysle článku 4 ods. 1 nariadenia č. 794/2004, pretože mohla ovplyvniť posúdenie zlučiteľnosti opatrenia pomoci so spoločným trhom. Všeobecný súd v tejto súvislosti v bode 178 napadnutého rozsudku konštatoval, že v rozhodnutí o schválení sa výslovne uvádza podmienka, podľa ktorej musí byť žiadosť o pomoc podaná pred začatím realizácie investičných projektov, t. j. podmienka, ktorú Komisia pravidelne uplatňuje na svoje schválenie regionálnej schémy pomoci, tak ako to vyplýva z bodu 4.2 usmernení z roku 1998.

95 Všeobecný súd sa preto nedopustil nijakého nesprávneho právneho posúdenia, keď spornú pomoc posúdil ako novú a protiprávnu pomoc. V dôsledku toho musí byť tento odvolací dôvod zamietnutý ako nedôvodný.

O odvolacom dôvode založenom na zjavne nesprávnom posúdení, pokiaľ ide o existenciu stimulačného účinku

Argumentácia účastníkov konania

96 Po prvé HGA a Regione autonoma della Sardegna Všeobecnému súdu vytýkajú, že sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď usúdil, že kritérium týkajúce sa podania žiadosti o pomoc pred začatím prác predstavuje nevyvrátiteľnú domnienku týkajúcu sa stimulačného účinku pomoci. Toto kritérium, ktoré uprednostňuje čisto formálny prístup, však vyplývalo z aktu patriaceho do „soft law“, ktorý nie je právne záväzný. Všeobecný súd tak v bode 226 napadnutého rozsudku poprel stimulačný účinok pomoci bez toho, aby zohľadnil ďalšie okolnosti prejednávaného prípadu.

97 Po druhé HGA a Regione autonoma della Sardegna kritizujú body 232 a 233 napadnutého rozsudku, podľa ktorých jedine schéma pomoci, ktorú Komisia vyhlásila za zlučiteľnú, môže mať stimulačný účinok. Podľa týchto odvolateliek z rozsudku Súdu prvého stupňa zo 14. mája 2002, Graphischer Maschinenbau/Komisia (T-126/99, Zb. s. II-2427), vyplýva, že aj neoznámená schéma pomoci môže mať stimulačný účinok.

98 Po tretie všetky odvolateľky sa domnievajú, že Všeobecný súd nesprávne odmietol relevantnosť viacerých okolností potvrdzujúcich, že odvolateľky boli podnecované, aby začali s predmetnými prácami, a to:

— istoty získania predmetnej pomoci vzhľadom na skutočnosť, že spĺňali všetky podmienky stanovené zákonom č. 9/1998,

— skutočnosti, že Regione autonoma della Sardegna patrí medzi regióny, na ktoré sa vzťahuje v článok 107 ods. 3 písm. a) ZFEÚ,

— skutočnosti, že už využili predchádzajúcu schému pomoci, ktorá je porovnateľná so spornou schémou, a

— skutočnosti, že sa nedomáhali poskytnutia inej pomoci, aby mohli využiť predmetnú pomoc.

99 Po štvrté Regione autonoma della Sardegna Všeobecnému súdu vytýka, že sa nevyjadril k tvrdeniu, podľa ktorého nebolo chronologicky možné zohľadniť požiadavku, aby sa práce začali po predložení žiadosti, keďže táto požiadavka bola po prvýkrát zavedená v usmerneniach z roku 1998.

100 Po piate spoločnosti Grand Hotel Abi d'Oru a Timsas kritizujú body 226 až 228 napadnutého rozsudku, ktoré neboli odôvodnené alebo prinajmenšom boli odôvodnené nedostatočne, ba dokonca rozporne. Osobitné okolnosti prejednávaného prípadu a najmä skutočnosť, že boli príjemcami

predchádzajúcej schémy pomoci, porovnateľnej so spornou schémou, totiž viedli k preukázaniu nie toho, že by mala pomoc na tieto odvolateľky stimulačný účinok, ale toho, že schéma pomoci mala taký účinok v celom svojom rozsahu.

101 Komisia poukazuje na to, že Súdny dvor potvrdil uplatniteľnosť usmernení z roku 1998 na schémy pomoci, ktoré neboli oznámené, vrátane prípadu, keď sa s uplatňovaním týchto schém začalo pred prijatím týchto usmernení. Komisia okrem iného tvrdí, že usmernenia z roku 1998 boli uverejnené v *Úradnom vestníku Európskej únie* 10. marca 1998, teda jeden deň pred prijatím zákona č. 9/98 a takmer jeden mesiac predtým, čo nadobudol účinnosť. Príjemcovia spornej schémy teda mali k týmto usmerneniam bezproblémový prístup.

102 Okrem toho skutočnosť, že došlo k splneniu podmienok pre priznanie pomoci spresnených v zákone č. 9/1998, neposkytovala nijakú istotu poskytnutia tejto pomoci, kým ju Komisia neschválila. Hoci Regione autonoma della Sardegna je subjektom, ktorý vo všeobecnosti môže využívať regionálnu pomoc, nič to nemení na tom, že akákoľvek pomoc priznaná tomuto regiónu nemohla byť *ex offo* posúdená ako zlučiteľná s vnútorným trhom. V každom prípade Všeobecný súd v bodoch 232 a 233 napadnutého rozsudku iba odpovedal na tvrdenie odvolateliek, podľa ktorého samotné nadobudnutie účinnosti zákona č. 9/1998 poskytovalo podnikom istotu možnosti využiť spornú pomoc.

Posúdenie Súdnym dvorom

103 Článok 107 ods. 3 písm. a) ZFEÚ stanovuje, že pomoc na podporu hospodárskeho rozvoja oblastí s mimoriadne nízkou životnou úrovňou alebo s mimoriadne vysokou nezamestnanosťou môže byť považovaná za zlučiteľnú s vnútorným trhom.

104 Komisia je tak oprávnená odmietnuť poskytnutie pomoci, pokiaľ táto pomoc nepodnecuje podniky, ktoré sú jej príjemcami, aby konali spôsobom, ktorý prispieva k realizácii jedného z cieľov stanovených v článku 107 ods. 3 ZFEÚ. Taká pomoc tak musí byť nevyhnutná na dosiahnutie cieľov stanovených v tomto ustanovení, takže bez tejto pomoci by trhové zákony samy osebe neumožňovali podnikom, ktoré sú príjemcami pomoci, konať spôsobom, ktorý prispieva k realizácii týchto cieľov (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 17. septembra 1980, Philip Morris Holland/Komisia, 730/79, Zb. s. 2671, body 16 a 17). Pomoc, ktorá so sebou prináša zlepšenie finančnej situácie podniku, ktorý je príjemcom pomoci, bez toho, aby bola potrebná na dosiahnutie cieľov stanovených v článku 107 ods. 3 ZFEÚ, nemôže byť považovaná za zlučiteľnú s vnútorným trhom (pozri rozsudok z 15. apríla 2008, Nuova Agricast, C-390/06, Zb. s. I-2577, bod 68).

105 Z uvedených skutočností vyplýva, že v kontexte článku 107 ods. 3 písm. a) ZFEÚ musí byť plánovaná pomoc na to, aby bola zlučiteľná so spoločným trhom, potrebná na rozvoj znevýhodnených regiónov. Na tento účel treba preukázať, že v prípade neexistencie plánovanej pomoci nedošlo k realizácii investície určenej na podporu rozvoja daného regiónu. Naopak, ak by sa ukázalo, že táto investícia sa realizovala aj bez plánovanej pomoci, treba dospieť k záveru, že jediným cieľom tejto investície bolo zlepšiť finančnú situáciu podnikov, ktoré sú príjemcami pomoci, bez toho, aby bola splnená podmienka stanovená v článku 107 ods. 3 písm. a) ZFEÚ, a to, aby bola potrebná na účely rozvoja znevýhodnených regiónov.

106 Pokiaľ ide o kritériá, vzhľadom na ktoré treba posúdiť potrebu regionálnej pomoci, Všeobecný súd v bode 215 napadnutého rozsudku dospel k záveru, že skutočnosť, že žiadosť o poskytnutie pomoci musí byť podaná skôr, než sa začne realizácia investičného projektu, predstavuje jednoduchú, relevantnú a primeranú podmienku, na základe ktorej môže Komisia predpokladať potrebu plánovanej pomoci.

107 Tento záver nebol v rámci tohto odvolania spochybnený.

108 Okrem toho Všeobecný súd v bode 226 napadnutého rozsudku usúdil, že bolo potrebné preskúmať, či odvolateľky preukázali existenciu okolností, na základe ktorých možno preukázať potrebu spornej schémy, aj keď žiadosť nebola podaná pred začatím realizácie predmetného projektu.

109 V prvom rade z toho vyplýva, že výhrada, podľa ktorej Všeobecný súd určil podmienku podania žiadosti o pomoc pred začatím prác ako nevyvrátiteľnú domnienku na účely posúdenia nevyhnutnosti pomoci, sa zakladá na zjavne nesprávnom pochopení napadnutého rozsudku. Všeobecný súd totiž výslovne pripustil, že uvedená nevyhnutnosť mohla byť preukázaná na základe iných kritérií, než je uvedená podmienka.

110 Z toho istého dôvodu sú výhrady týkajúce sa formálnej povahy uvedenej podmienky a neexistencie právne záväzných účinkov aktu patriaceho do „soft law“, akým sú usmernenia, neúčinné.

111 V druhom rade, pokiaľ ide o okolnosti uvedené v bode 98 tohto rozsudku, na základe ktorých možno podľa odvolateliek preukázať, že sporná schéma mala stimulačný účinok na projekty, ktoré realizovali, treba po prvé preskúmať tvrdenie, podľa ktorého Regione autonoma della Sardegna patrí medzi regióny, na ktoré sa vzťahuje článok 107 ods. 3 písm. a) ZFEÚ.

112 Hoci je pravda, že táto okolnosť je podmienkou, ktorá je nevyhnutná na to, aby sa mohla uplatniť odchýlka stanovená v článku 107 ods. 3 písm. a) ZFEÚ, nič to nemení na tom, že uvedená okolnosť neznamená, tak ako tvrdí Komisia, že akýkoľvek projekt pomoci, ktorý možno realizovať v uvedenom regióne, sa *ex offo* bude považovať za nevyhnutný na účely rozvoja tohto regiónu.

113 Po druhé, pokiaľ ide o okolnosti, na ktoré poukázali odvolateľky a ktoré sa týkajú toho, že využili predchádzajúcu schému pomoci porovnateľnú so spornou schémou, ako aj toho, že nepožiadali o inú pomoc, aby mohli využiť predmetnú pomoc, treba pripomenúť, tak ako to pripomenul Všeobecný súd v bode 227 napadnutého rozsudku, že predmetom sporného rozhodnutia bola schéma pomoci, a nie individuálna pomoc. Všeobecný súd usúdil, že Komisia nemala povinnosť posúdiť osobitné okolnosti jednotlivých príjemcov spornej schémy. V dôsledku toho zamietol tvrdenia týkajúce sa osobitnej situácie alebo konania príjemcov pomoci ako irelevantné.

114 Všeobecný súd sa tak nedopustil nesprávneho právneho posúdenia. Z judikatúry Súdneho dvora totiž vyplýva, že v prípade schémy pomoci sa Komisia môže obmedziť na skúmanie povahy predmetnej schémy, aby v odôvodnení rozhodnutia posúdila, či táto schéma je nevyhnutná na účely realizácie jedného z cieľov stanovených v článku 107 ods. 3 ZFEÚ. Komisia tak v rozhodnutí týkajúcom sa takej schémy nie je v každom jednotlivom prípade povinná vykonať analýzu pomoci poskytnutej na základe takej schémy. Individuálnu situáciu každého z dotknutých podnikov je potrebné overiť až vo fáze vymáhania pomoci (pozri rozsudok z 9. júna 2011, Comitato „Venezia vuole vivere“/Komisia, C-71/09 P, C-73/09 P a C-76/09 P, Zb. s. I-4727, bod 63 a citovanú judikatúru).

115 Okolnosti, podľa ktorých niektorí príjemcovia mali jednak prospech z predchádzajúcej schémy pomoci porovnateľnej so spornou schémou a jednak nepožiadali o inú pomoc, aby mohli využiť predmetnú pomoc, sa týkajú osobitnej situácie niektorých príjemcov a nie všeobecných charakteristík spornej schémy. Všeobecný súd sa teda nedopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď na účely posúdenia nevyhnutnosti schémy pomoci posúdil tieto okolnosti ako irelevantné.

116 V treťom rade, pokiaľ ide o tvrdenie, podľa ktorého nadobudnutie účinnosti zákona č. 9/1998 samo osebe podnietilo odvolateľky, aby realizovali predmetné investície, keďže spĺňali všetky základné podmienky stanovené týmto zákonom na účely získania pomoci, stačí uviesť, že právny rámec zavádzajúci spornú schému sa neobmedzuje iba na zákon č. 9/1998, ale bol najprv doplnený dekrétom č. 285/1999 a následne uzneseniami č. 33/3, č. 33/4 a č. 33/6, tak ako to vyplýva zo zistení Všeobecného súdu v napadnutom rozsudku.

117 Tieto doplnenia právneho rámca týkajúceho sa spornej schémy však majú v prejednávanom prípade celkom osobitný význam. Na jednej strane z bodu 169 napadnutého rozsudku totiž vyplýva, že Regione autonoma della Sardegna nikdy nepoprel, ani v rámci korešpondencie s Komisiou, ani pred Všeobecným súdom, že sa zaviazal poskytnúť pomoc výlučne na projekty, ktorých realizácia sa začala po podaní žiadosti o pomoc. Okrem toho talianske orgány ubezpečili Komisiu, tak ako sa konštatuje v bode 5 napadnutého rozsudku, o tom, že sporná schéma sa týkala iba projektov, ktoré mali byť realizované „neskôr“, a že táto podmienka bola potvrdená vo vykonávacích ustanoveniach zákona č. 9/1998.

118 Na druhej strane, ako konštatoval Všeobecný súd v bode 235 napadnutého rozsudku, prípustnosť predmetných investičných projektov vôbec nevyplývala zo schémy stanovenej uvedeným zákonom.

119 Všeobecný súd preto správne v bode 236 napadnutého rozsudku zamietol tvrdenie týkajúce sa nadobudnutia účinnosti zákona č. 9/1998.

120 V štvrtom rade, pokiaľ ide o tvrdenie, podľa ktorého Všeobecný súd nepreskúmal skutočnosť, že talianske orgány a príjemcovia pomoci údajne nemohli zohľadniť usmernenia z roku 1998, stačí odkázať na bod 186 napadnutého rozsudku, v ktorom Všeobecný súd konštatoval, že ustanovenie, na základe ktorého je sporná schéma protiprávna a nezlučiteľná s vnútorným trhom, sa nenachádza v zákone č. 9/1998, ale v uznesení č. 33/6, pričom k prijatiu tohto uznesenia došlo jednoznačne po dátume, keď sa usmernenia z roku 1998 začali uplatňovať v plnom rozsahu.

121 V piatom rade, pokiaľ ide o výhrady spoločnosti Grand Hotel Abi d'Oru, ako aj spoločnosti Timsas uvedené v bode 100 tohto rozsudku, treba zdôrazniť, že odpoveď Všeobecného súdu, ktorá je uvedená v bodoch 226 až 228 napadnutého rozsudku a tak ako vyplýva z úvah obsiahnutých v bodoch 113 až 115 tohto rozsudku, nie je postihnutá nedostatkom odôvodnenia, ani neobsahuje nedostatočné alebo rozporné odôvodnenie.

122 Napokon, pokiaľ ide o výhrady zo strany HGA a Regione autonoma della Sardegna, podľa ktorých body 232 a 233 napadnutého rozsudku vychádzajú z nesprávneho právneho posúdenia, treba konštatovať, že tieto výhrady sú neúčinné, pretože nemôžu viesť k zrušeniu napadnutého rozsudku, keďže uvedený rozsudok sa dostatočne zakladá na odôvodneniach prebratých do bodov 111 až 121 tohto rozsudku.

123 V dôsledku toho treba tento odvolací dôvod zamietnuť ako sčasti nedôvodný a sčasti neúčinný, pretože rozhodnutie o schválení v každom prípade bránilo tomu, aby bola pomoc poskytnutá, pokiaľ bola žiadosť o pomoc podaná po tom, čo sa začali práce.

O odvolacom dôvode založenom na porušení zásady nestrannosti a zásady ochrany hospodárskej súťaže

Argumentácia účastníkov konania

124 HGA Všeobecnému súdu vytýka, že porušil zásadu nestrannosti a zásadu ochrany hospodárskej súťaže, keď rozhodol, že s odvolateľkami sa malo zaobchádzať rovnako ako s desiatimi podnikmi, ktoré síce svoje žiadosti predložili pred začatím prác, ale takisto pred prijatím uznesení č. 33/4 a č. 33/6.

125 Komisia namieta neprípustnosť tohto odvolacieho dôvodu.

Posúdenie Súdnym dvorom

126 Z článku 256 ZFEÚ, článku 58 prvého odseku Štatútu Súdneho dvora a článku 168 ods. 1 písm. d) Rokovacieho poriadku Súdneho dvora vyplýva, že odvolanie musí presne označovať napadnuté časti rozsudku, ktorého zrušenie sa navrhuje, ako aj právne tvrdenia, ktoré osobitne podporujú tento návrh (rozsudok z 9. júna 2011, Diputación Foral de Vizcaya a i./Komisia, už citovaný, bod 78).

127 HGA sa však v prejednávanom prípade obmedzuje na opakovanie tvrdení, ktoré uviedla v konaní na prvom stupni, bez toho, aby presne označila napadnuté časti napadnutého rozsudku a dôvody, pre ktoré sa Všeobecný súd dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď uvedené tvrdenia zamietol.

128 V dôsledku toho musí byť tento odvolací dôvod zamietnutý ako neprípustný.

O odvolacom dôvode založenom na porušení zásady ochrany legitímnej dôvery

Argumentácia účastníkov konania

129 HGA Všeobecnému súdu vytýka, že v bodoch 274, 275 a 281 napadnutého rozsudku usúdil, že legitímna dôvera príjemcov bola vylúčená z dôvodu, že rozhodnutie o schválení výslovne vyžadovalo, aby bola žiadosť o pomoc podaná pred začatím prác. Väčšina odvolateliek však vedela iba o tom, že zákon č. 9/1998 bol oznámený Komisii a že Komisia ho schválila. Regione autonoma della Sardegna ich totiž neinformoval o podmienke predchádzajúceho podania žiadosti o pomoc a poskytol im kópiu rozhodnutia o schválení, v ktorom sa táto podmienka nenachádzala. Okrem toho uverejnenie tohto rozhodnutia v *Úradnom vestníku Európskej únie* neobsahovalo túto podmienku. Za týchto okolností mohli záruky poskytnuté zo strany vnútroštátnych orgánov založiť v prípade odvolateliek legitímnu dôveru.

130 Regione autonoma della Sardegna dopĺňa, že príjemcovia si mohli zachovať legitímnu dôveru, pokiaľ ide o zlučiteľnosť opatrenia s vnútorným trhom, pretože začali práce až po oznámení predmetnej pomoci Komisii. Ich legitímna dôvera by však bola vylúčená iba za predpokladu, že by táto pomoc nebola oznámená, čo nebol prípad, o ktorý ide v tejto veci.

131 Komisia sa domnieva, že tento odvolací dôvod vychádza z neúplného a nesprávneho výkladu napadnutého rozsudku, keďže schéma vyplývajúca zo zákona č. 9/1998, zmeneného a doplneného uznesením č. 33/6, nebola nikdy oznámená. Okrem toho Komisia neposkytla ani najmenšiu záruku, pokiaľ ide o zlučiteľnosť uvedenej schémy s vnútorným trhom.

Posúdenie Súdnym dvorom

132 Všeobecný súd v bode 273 napadnutého rozsudku správne uviedol, že právo domáhať sa uplatnenia legitímnej dôvery predpokladá poskytnutie presných, bezpodmienečných a zhodujúcich sa záruk pochádzajúcich z oprávnených a spoľahlivých zdrojov dotknutým subjektom zo strany príslušných orgánov Únie. Z ustálenej judikatúry Súdneho dvora totiž vyplýva, že toto právo sa vzťahuje na každú osobu podliehajúcu súdnej právomoci v situácii, keď inštitúcia, orgán, úrad alebo agentúra Únie spôsobila vznik dôvodných očakávaní tým, že tejto osobe poskytla konkrétne záruky. Bez ohľadu na formu oznámenia sú takýmito zárukami presné, bezpodmienečné a zhodujúce sa informácie (pozri najmä rozsudok zo 16. decembra 2010, Kahla Thüringen Porzellan/Komisia, C-537/08 P, Zb. s. I-12917, bod 63 a citovanú judikatúru).

133 V prejednávanom prípade však z dokumentov predložených Všeobecnému súdu vyplýva, že nemohlo dôjsť k poskytnutiu nijakej presnej, bezpodmienečnej a zhodujúcej sa záruky, pokiaľ ide o zlučiteľnosť spornej schémy, zo strany inštitúcie, orgánu, úradu alebo agentúry Únie.

134 Takisto treba uviesť, že ako Všeobecný súd správne zdôraznil v bodoch 274 a 275 napadnutého rozsudku, na legitímnu dôveru týkajúcu sa zákonnosti štátnej pomoci sa v zásade, a pokiaľ neexistujú mimoriadne okolnosti, možno odvolávať len vtedy, ak bola táto pomoc poskytnutá v súlade s postupom upraveným v článku 108 ZFEÚ. V tomto prípade bolo v rozhodnutí o schválení uvedené, že schválenie Komisiou sa týkalo iba pomoci na projekty, ktorých realizácia sa začala po podaní žiadosti o pomoc, čiže sporná pomoc, ktorá nevyhovovala tejto podmienke, nebola poskytnutá na základe postupu stanoveného článkom 108 ZFEÚ. Príjemcovia spornej pomoci sa teda nemohli dovolávať legitímnej dôvery v zákonnosť uvedenej pomoci.

135 Následne okolnosť, podľa ktorej jednak vnútroštátne orgány príjemcom spornej pomoci údajne neposkytli úplnú kópiu rozhodnutia o schválení a jednak uverejnenie tohto rozhodnutia v *Úradnom vestníku Európskej únie* neuvádzalo podmienku týkajúcu sa predchádzajúceho podania žiadosti o pomoc, je na účely posúdenia tohto odvolacieho dôvodu irelevantná. V súlade s článkom 20 ods. 3 nariadenia č. 659/1999 totiž akákoľvek zainteresovaná strana môže na základe svojej žiadosti získať kópiu akéhokoľvek rozhodnutia prijatého Komisiou podľa článkov 4 a 7, článku 10 ods. 3 a článku 11 tohto nariadenia.

136 Napokon tvrdenie Regione autonoma della Sardegna, podľa ktorého skutočnosť, že s realizáciou prác sa začalo po oznámení pomoci, stačila na založenie legitímnej dôvery príjemcov, pokiaľ ide o zlučiteľnosť opatrenia, je v každom prípade neúčinné, pretože v prejednávanom prípade nebola sporná schéma oznámená Komisii, tak ako Všeobecný súd uviedol v bode 188 napadnutého rozsudku.

137 V dôsledku toho musí byť odvolací dôvod založený na porušení zásady ochrany legitímnej dôvery zamietnutý ako nedôvodný.

138 Vzhľadom na uvedené úvahy musí byť odvolanie zamietnuté v celom rozsahu.

O trovách

139 Podľa článku 184 ods. 2 rokovacieho poriadku, ak odvolanie nie je dôvodné, Súdny dvor rozhodne o trovách konania. Podľa článku 138 ods. 1 tohto rokovacieho poriadku, ktorý sa na základe článku 184 ods. 1 toho istého rokovacieho poriadku uplatňuje na konanie o odvolaní, účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Keďže Komisia navrhla, aby odvolateľke bola uložená povinnosť nahradiť trovy konania a odvolateľka nemala úspech vo svojich dôvodoch, je opodstatnené, aby jej bola uložená povinnosť nahradiť trovy konania.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol a vyhlásil:

1. **Odvolania sa zamietajú.**

2. **Odvolateľky sú povinné nahradiť spoločne a nerozdielne trovy konania.**

Podpisy